
 C A P U T IX.

 De jecinoris morbis.

S E C T I O I.

Icterus.

Pag. 96. l. 13. *Mistura ex oleo, aqua, & sale tam volatili quam fixo.*] Immittatur enim Bilis in vas destillandis succis accommodatum, & igne leni dein subjecto, paulo post educetur Phlegma, remanente in fundo massa densa, ad flammam concipiendam proclivi, licet Bilem flammae ire contrariam bene notum est. Austo dein igne ascendit sal acre volatile, ossa in fundo relicta coloris est obscuri, saporis verò acerrimi, magnamque copiam Salis Lixivii & magis fixi, quam generis prioris, non tamen absolute fixi in se continet.

Bilis etiam calore leni ad crassitudinem exhalata, odore volatili late sparso Nares percutit, unde patet dari etiam Sal Volatile praeter id, quod compage adeo fixa praeditum est, ut multo majorem ignis vim, priusquam ascenderet, profecto adhibere opus sit.

Pag.

Pag. 96. l. 14. *Ad varios fabricae animalis usus.*] Bilis enim coagula & ingesta glutinosa, ventriculi vires eludentia solvit, acidaque destruit, chylumque sanguini reficiendo idoneum reddit. Detur quippe vitulo lac, & paulo post mactetur, omnia in ventriculo caseosa & coagulata videntur ad duodenum usque, hoc vero aperto, admistione bilis, omnia iterum fluida inveniuntur.

Pag. ead. l. 16. *Sanguis ipse modis quam plurimis corrumpi possit.*] Bilis e contrario licet diu asservata non eo more putrescit, quo reliqui corporis humores corrumpi solent.

Pag. ead. l. 18. *Peccat autem non raro lentore.*] Cognoscitur quidem hujusmodi Bilis status in multis ita se habere, ex vita aegri, & signis lentae pituitae praegressae ante adventum morbi, qualia sunt pulsus tardus & segnis, appetitus prostratus cum sensu quasi ponderosae fatietatis, & compressionis astrictae sub scrobiculo cordis, vomitus pituitae, color cutis primo pallidus, dein pallido-flavus, et in morbo diuturno subfuscus, faeces alvi albae, oculi flavi, urina crocea cum sedimento crasso, viscido, flavo, sensus gravitatis & doloris onerosi in Regione Hepatis, durities ejusdem, praesertim si multum infarciatur Jecur, vel exterioriorem partem occupet morbus; si vero cavam interioriorem infestet, tactu saepe non deprehenditur, etiamsi adsit Scirrus, hoc in omnibus Icteri speciebus verum est. Pag.

Pag. 96. l. 19. *Nonnunquam etiam nimia raritate.*] Haec Bilis conditio acrimonia calida plerumque est comitata, eosque prae caeteris invadit, quibus opipare se curare, spiritus vinosos Baccho litare, aut cereviasias larga copia ingurgitare, quotidiana & pulcherrima erat cura.

Dignoscitur haec Icteri species à priore, calore paulo majori, urina rubro-flava cum sedimento simili, viscoso, pulsu crebro, atque siti & febricula levi conjuncto.

Pag. 97. l. 17. *Corporis humoris accendunt.*] Sunt quamplurimi hujusmodi generis homines, quibus semel in mense subito exoritur immanis capitis dolor, nec non febre quadam conjunctus, at postquam haec symptomata aliquot horis perpessi fuerunt, magnam copiam bilis vomunt, & illico se optime habent. Lenis vomitio, aut alvi solutio semel vel bis in mense instituta, cujus ope, bilis jam accumulari incipiens ex corpore ejici queat, antequam turgeat, tollere haec mala raro fallit.

Pag. ead. l. 19. *Sed & alia est Icteri species.*] Haec Icteri species dolores Intestinatorum frequenter insequitur aut comitatur, & à ductu hepatico tum temporis praeter aequum confuncto oriri pro vero habetur, eo quod amoto dolore saepe sponte cessat.

Hujusmodi Icterus hisce signis ut plurimum comitatur, scilicet adsunt urinae aquosae copia
larga,

larga, alvus simul nunc resoluta & aperta; nunc astricta & clausa nimis, sensus tensionis sub scrobiculo cordis, febre interea nulla se comitem exhibente.

Veruntamen mihi fas sit suspicari hanc Icteri speciem, multo saepius originem suam trahere a calculo transitum per ductum cysticum aut cholodochum moliente; quippe sub tali rerum statu, plerumque fixus & acutissimus circa eam regionem, qua dictus cholodocus duodeno inferitur, dolor adest, cum molestissimo vomendi conatu, colore cutis valde flavo, alvo saepe dura admodum, & astricta sociatus; quae symptomata extemplo & ex toto solent remittere, excretis per Anum Calculis pondere ut plurimum levissimis.

Pag. 97. l. 27. *Tale quid cruciatibus colicis.*] Adeo hos Intestinorum cruciatus mentiuntur dolores illi, qui ductibus biliariis obstructis, aut concretionibus calculosis debentur, quae vel in his vel vesica fellea adesse solent, ut saepe de his longè opinione falluntur Medici, dum torminum speciem prae se ferentes, non solum pro variis doloribus Colicis habendos, sed quod pejus est, pro verissima comitantis aut instantis Icteri causa se agnoscendos faciunt. Quid igitur inde mirum? eum medendi ratio principis falsis omnino innitatur, sanatio hujus Icteri speciei vel frustra speranda, vel saltem difficillime ad votum perducenda sit.

Hujusmodi Ictericis plerumque Vomitus &
An-

Anxietates, pervices quasdam, Paroxysmorum more, longiore licet intervallo, quam in acutis morbis, recurrentes, atque horum succussu, gradu quodam aut solvitur obstructio in meatu communi biliario, & in intestina fluit Bilis, vel recurrente in venam cavam Bile evacuatur vesica, & meliores se habent aegri, nisi quod flavi maneant, donec repleta iterum vesica redeant symptomata.

A proposito autem non alienum erit, alteram, priori, perquam affinem, hoc loco subjungere observationem, cujus veritatis me testem oculatum iterum atque iterum reddidit Cadaverum Ictericorum examen anatomicum, nempe, qui, simul ac cibum capefferant, nausea & vomitu, anxietate & dolore ventriculi laboraverant, & paulo post se Ictero inquinatos fenserant, hujusmodi omnes lapidem vel in Vesica Biliaria, Hepate, vel partibus annexis certè habuisse mihi compertum est.

Pag. 99. l. 20. *Quinetiam vomitus plerumque eliciendus.*] In emeticis exhibendis summa requiritur cautio, omnia in hepatis regione libero circuitu frui posse, aliter non raro ruptis vasis male cedunt. Praeterea si nimio motu vel calore in obesitas liquecat pinguedo, & per vasa epiploica ruit in venam portarum, aut si hypochondriacis, ex iisdem causis, solvatur humor atrobiliarius, & per coeliaca ad hepar defertur, ex quibus tandem fit icterus; his ambobus exhibitio emeticorum multum periculosa alit,

alit, adest quippe ut plurimum jecoris inflammationo.

Pag. 100. l. 6. *Ex iis denique, quae bilem ipsam emendant.*] Alia autem non sentiunt icterici auxilia certiora, quam quae ipsi praebentur ex usu libero feri lactis, & succorum vegetabilium lactescentium, tempore verno cum sapone veneto aut amygdalino aptâ copiâ simul assumptorum.

SECTION II.

Diabetes.

Pag. ead. l. 19. *Diabetem dictam.*] Hujus morbi certa & propria symptomata sunt mingendi crebra cupiditas, Lotio multo, eoque non falso, sed subdulci, simul profluente, siti ingente & inexplebili, pulsu celeri & debili, linguae ficcitate & ardore, & virium debilitate comitata.

His igitur signis, & iis, quae malo hypochondriaco, aut affectioni hystericae prorsus propria sunt, simul comparatis, facile distingui potest Diabetes à fluxu urinae dilutae, quae nervorum spasmis ortum ducit.

Multi tamen Hypochondriaci viri, (nec non & hystericae mulieres) se Aqua Bristoliensi diu hausta sanatos fuisse crediderunt, qui hoc morbo

morbo nunquam laboraverunt; at pauci sanantur, qui reverà Diabete affecti sunt. Consumptis enim quotidie viribus, ex tam ingenti urinae profluentis copia, ut plurimum confestim moritur aeger.

Pag. 100. l. antep. *Sed Jecinoris morbum.*] Diabetem Jecinoris esse morbum se alibi demonstrasse credidit noster Auctor, unde cramben bis coctam apponere recte recusavit, at argumentis his certissimis non obstantibus, aliam de hac re sententiam proponere haud metuum.

Cum enim apud omnes in confesso est, hunc morbum, eos prae caeteris invasisse, quibus, spiritus vinosos vacuo praesertim ventriculo perpetuo fere forbillasse, pulchrum fuit, etiamsi inde non ebrii fierent, etiamsi nec frigidis potionibus intempestive sitim restinguerent; etiamsi nunquid Jecori soboluerit, se ne minima ex parte, quidpiam morbosae indolis suo hospitio excepisse, sitne licitum suspicari veram hujus mali sedem, non in Hepate, quin potius ponendam posse in vitiata imprimis Chyli, dein & sanguinis compage, qua renum canaliculi ita repleti, extensi, & demum resoluti evaserunt, ut sub lotii specie profluxerit indies ferofus quidam humor, consimilem cum Chylo naturam nimis participans, idque rivo tam copioso, ut exsiccato cruore, aegrum atrophiae citatae & immedicabili succubuisse necesse fuerit.

Pag. 101. l. 7. *Ad profuvinm illud sistendum plurimum valet.*] Remedio & curationi jam memoratis adjicienda sunt ea, quae de quibusdam, vomitu saepe iterato, sanatis tradita sunt. Haec enim medendi ratio haud incongrua videtur, sed mihi adhuc defuit tentandi opportunitas; interea suggerere mihi in animo est, an hoc vomendi proposito prius rite peracto, camphora iis medicamentis sociata, quasi fibras roborent, & ventriculi concoctionem juvent, atque eâ copiâ cum aqua calcis simplicis vel magis compositae exhibita, sicut ante in mania exposui, scilicet, ut libera fiat perspiratio, aliquid non praebeat auxilii?

